

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 112/08-68

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 22. januára 2009 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti J. L., O., zastúpeného advokátom JUDr. I. Č., S., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 71/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Stará Ľubovňa v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 71/2007 porušil základné práva J. L. na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky tým, že nerozhodol o ďalšom trvaní jeho väzby po 20. júni 2007.

2. Okresný súd Stará Ľubovňa je p o v i n n ý uhradiť J. L. trovy konania v sume 209 € [slovom dvestodevät' eur (6 296 Sk)] na účet jeho právneho zástupcu JUDr. I. Č. S., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Sťažnosti J. L. vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2007 doručená sťažnosť J. L. (ďalej len „sťažovateľ“) doplnená na výzvu ústavného súdu podaním doručeným 12. decembra 2007, ktorou namietal porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 71/2007.

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 112/07-40 z 26. marca 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 71/2007 tým, že nerozhodol o ďalšom trvaní jeho väzby po 20. júni 2007, a vo zvyšnej časti jeho sťažnosť odmietol.

Zo sťažnosti a z pripojených listinných dôkazov vyplýva (v rozsahu, v akom bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie), že sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. 0 Tp 30/06 z 22. septembra 2006 vzatý do väzby, ktorá začala plynúť 20. septembra 2006 o 14.10 h. Proti sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie „*pre pomoc k trestnému činu úverového podvodu podľa § 10 ods. 1 písm. c) k § 250a ods. 1 ods. 4 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. ... účinného do 31. 12. 2005, trestný čin úverového podvodu podľa § 250a ods. 1 ods. 4 Trestného zákona... pre trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1, ods. 3 Trestného zákona... a zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a/ Trestného zákona*“.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že 5. júna 2007 vyšetrovateľ ukončil vyšetrovanie a s jeho výsledkami bol oboznámený. Zároveň mu bolo oznámené, že Okresnej prokuratúre Stará Ľubovňa bude podaný návrh na podanie obžaloby pre „*prečin podľa § 217 1, 2, c, a,*

a pre prečin podľa § 221 1, 2. A Zároveň mi oznámil, že nevidí dôvody môjho väzobného stíhania“.

Z tohto dôvodu sťažovateľ 7. júna 2007, t. j. ešte v čase trvania väzby v prípravnom konaní (ktorá bola sudcom okresného súdu pre prípravné konanie 2. marca 2007 predĺžená do 20. júna 2007), podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu. Dňa 12. júna 2007 bola okresnému súdu doručená obžaloba na sťažovateľa pre 15 skutkov, ktoré mal spáchať v období od 4. apríla 2005 do presne nezisteného dňa mesiaca júla 2006 a ktoré sú po právnej stránke posudzované ako trestný čin úverového podvodu podľa § 250a ods. 1 a 4 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005 a iné. Uvedenými skutkami mala byť spôsobená škoda presahujúca 4 milióny Sk.

Okresný súd uznesením sp. zn. 1 T 71/2007 zo 16. júla 2007 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z dôvodu, že uňho stále trvajú dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, a taktiež neprijal písomný sľub a ponúkanú peňažnú záruku. Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že dôvod, ktorý uviedla zákonná sudkyňa na zamietnutie jeho žiadosti, t. j. že bude pokračovať v trestnej činnosti, je absolútne neodôvodnený a neopodstatnený. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 Tos 14/07 zo 6. augusta 2007 tak, že ju zamietol ako nedôvodnú. Sťažovateľ v tejto súvislosti vyjadril názor, že *„okresný súd mal do 20. júna 2007 rozhodnúť o predĺžení lehoty väzby a obžaloba mala byť podaná spolu s návrhom prokurátora o predĺženie lehoty väzby 15 pracovných dní pred uplynutím predĺženej lehoty väzby... Porušovateľ mal v 10 dňovej lehote rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby.“*. Keďže okresný súd tak neurobil, jeho postupom došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základného práva zaručeného v čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy.

Sťažovateľ poukazujúc na uvedené *„úplne stratil dôveru, že v prípade akéhokoľvek porušenia práva je tu garancia nápravy zo štátom zverenej moci, akou by súd mal byť, že tento bude rozhodovať v súlade s ústavou a zákonmi, a že o ich právnom nároku bude rozhodnuté v primeranej lehote tak, aby bola zabezpečená jeho právna istota, čo sa však*

v opisovanom prípade vôbec nestalo“, a preto navrhol, aby ústavný súd jeho sťažnosť prijal na ďalšie konanie a vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 71/2007 a prikáže porušovateľovi jeho označených práv prepustiť ho bezodkladne na slobodu. Ďalej sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 300 000 Sk, ako aj úhradu trov konania.

Z vyjadrenia okresného súdu sp. zn. 1 SprO/72/2008 zo 7. februára 2008 (súčasťou ktorého bolo aj vyjadrenie zákonnej sudkyne v predmetnej veci), ktoré si ústavný súd vyžiadal ešte pred predbežným prerokovaním návrhu a ktoré okresný súd vo svojom stanovisku z 15. apríla 2008 považoval aj po prijatí predmetnej sťažnosti na ďalšie konanie za vyčerpávajúce a odkázal na neho, vyplýva:

„Obžalovaný J. L. opakovane vyčíta súdu, že súd po nápade veci nerozhodol v lehote do 10 dní o jeho väzbe. V tejto súvislosti poukazujem na ust. § 76 ods. 5 Tr. por. platného Tr. por. zákona č. 301/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov od 1.1.2006 (na ktoré sa obžalovaný sústavne odvoláva). Podľa ods. 7 citovaného zákonného ustanovenia totiž vyplýva, že súdu plynie lehota väzby od podania obžaloby alebo návrhu na dohodu o vine alebo treste. Toto zákonné ustanovenie teda neukladá súdu povinnosť urobiť rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby v lehote do 15 dní po podaní obžaloby. Takáto povinnosť súdu nevyplýva ani z ďalších ustanovení procesných predpisov. Ak by v tomto smere súd bol pochybil, krajský súd, ktorý rozhodoval opakovane v predmetnej veci o väzbe - určite by to bol I-stupňovému súdu vytkol.

Napokon obžalovaný opakovane sa odvoláva na ústavné právo v článku 17 Ústavy SR, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať svoj zmluvný záväzok, V tejto súvislosti súd poukazuje na to, že z doteraz zabezpečených dôkazov v prípravnom konaní vyplývajú také skutočnosti, ktoré preukazujú dôvodnosť podozrenia obžalovaného zo spáchania všetkých žalovaných trestných činov, a to vo všetkých ich atribútoch - teda aj v súvislosti s jeho zavinením.

K páchanej trestnej činnosti je nekritický a nie je prístupný žiadnej právnej argumentácie. Práve z dôvodu opakovaných žiadostí o prepustenie z väzby, súd prakticky doposiaľ nemohol pristúpiť k dokazovaniu,

Obžalobu v predmetnej trestnej veci súd predbežne neprejednával (takáto povinnosť súdu obligatórne nie je daná) a vytyčeniu termínu hlavného pojednávania bráni práve horeuvedený postoj obžalovaného vo vzťahu k spáchaniu žalovanej trestnej činnosti a aj jeho väzbe. Vo veci sa pravidelne koná.“

Právny zástupca sťažovateľa zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 28. februára 2008, ako aj 5. mája 2008, v ktorých sťažovateľ vyslovil:

«- mám za to, že z obsahu vyjadrenia je aj Ústavnému súdu zrejmé, že zákonný sudca nekoná vo veci bez prietáhov a bez zaujatosti.

- celé vyjadrenie od str. 3 - k veci, je predpojaté, sťažovateľ je označovaný ako páchatel' trestnej činnosti - str. 3 ods. 1 k veci „... dopúšťal, ... zabezpečoval práve páchaním..., ... spôsobil... „Mám za to že ide v konaní zákonného sudcu sa jedná o rozpor s § 2. ods. 4 Trestného poriadku - prezumpcia nevinu.

- k str. 3 ods. 2 – „... Obžalovaný sa sústavne sťažuje...“. Mám za to, že je výhradným právom obžalovaného dokazovať svoju nevinu a namietat' postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu práve sťažnosťami, iné prostriedky mu trestný poriadok nedáva.

- k strane 3 ods. 3 „... neukladá súdu povinnosť..., poukazujem na jednu z hlavných ústavných zásad právneho poriadku SR, ktorá uvádza: „Občan môže konať všetko, čo nie je zakázané.“ „Štátny orgán môže konať, len čo je dovolené.“ Mám za to, že súd aj prokurátor je povinný vždy skúmať a využiť všetky možnosti, ktoré sú v prospech obvineného, teda použiť analógiu prípustnú v trestnom práve procesnom - teda vždy rozhodovať v intenciách § 76 ods. 2, o teda rozhodnúť o trvaní väzby, a dbať na dodržiavanie 15 dňovej lehoty potrebnej na prípadné predĺženie lehoty väzby. Prax orgánov činných v trestnom konaní - prokuratúry je podľa môjho názoru v rozpore so základnými zásadami trestného konania - „in dubio pro reo“ - pri akceptovaní názoru, že pojem obžalovaný je užší ako pojem obvinený, pretože naznačená prax prokuratúry - ak sa nestihne podať návrh na predĺženie lehoty väzby, tak sa podá pred uplynutím lehoty väzby, a tým sa začne konanie pred súdom, je v rozpore s Ústavou SR a týmto sú porušované základné práva a slobody všetkých občanov SR.

- k str. 4, ods. 2 vyjadrenia: „... K páchanej trestnej činnosti je nekritický...“, uvádzam len toľko, že porušovateľ vo svojom vnútornom presvedčení už dávno rozhodol o vine a nevine sťažovateľa.»

Taktiež sťažovateľ uviedol, že proti nemu „bolo vznesené obvinenie pre zločin, pre 26 skutkov - ako advokát nemám k dispozícii trestný spis, vychádzam len tvrdení sťažovateľa -, z ktorých však v priebehu vyšetrovania bola väčšina vypustená, a pri oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania bol sťažovateľ upozornený, že konanie, pre ktoré mu bolo vznesené obvinenie sa bude posudzovať podľa § 217 ods. 1, 2 písm. c/ a podľa § 221 od. 1, 2 Trestného zákona účinného od 01.01.2006

- na základe uvedeného oprávnene sťažovateľ čakal, že predĺžená väzba v prípravnom konaní musí skončiť uplynutím tejto doby, teda 20.06.2007.

- po vznesení obvinenia sa na sťažovateľa vzťahoval § 76 ods. 6, písm. b/ Trestného poriadku

- po oboznámení sa s výsledkami vyšetrovania sa však na sťažovateľa vzťahoval už iba § 76 ods. 6, písm. a/ Trestného poriadku.

- prokurátor následne podal obžalobu v čase pred uplynutím zákonne predĺženej väzby dňa 11.06.2007, bez návrhu na predĺženie lehoty väzby - poukázané v sťažnosti. Prokurátor však podal obžalobu bez toho, aby upozornil sťažovateľa, že skutky označené v obžalobe sa budú posudzovať prísnejšie, nakoľko skutky vypustené v priebehu vyšetrovania opäť pojal do obžalobného návrhu. Neupozornením sťažovateľa na túto skutočnosť došlo k závažnému porušeniu práv obhajoby, keďže pre sťažovateľa mala táto skutočnosť iné právne následky v zmysle § 76, ods. 6 písm. b/ Trestného poriadku, hoci sa sťažovateľ spoliehal na výsledky vyšetrovania, kedy sa dôvody trvania jeho väzby mali posudzovať podľa § 76 ods. 6, písm. a/ trestného poriadku.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd zistil, že krajský súd uznesením sp. zn. 7 Tos 14/08 z 13. mája 2008 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 13. mája 2008“) v plnom rozsahu zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 41/2007 zo 14. apríla 2008, ktorým okresný súd okrem iného zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby, a sťažovateľa ihneď prepustil z väzby na slobodu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa § 76 ods. 5 Trestného poriadku súdu plyní lehota väzby... od podania obžaloby...

Podľa § 241 ods. 1 Trestného poriadku obžalobu podanú pre prečin a zločin s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou osem rokov preskúma samosudca.

Podľa § 242 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, rozhodne samosudca pri preskúmaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.

Podľa § 243 ods. 1 Trestného poriadku obžaloba podaná na súde pre zločin s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou osem rokov sa predbežne prejedná na verejnom zasadnutí.

Podľa § 244 ods. 5 Trestného poriadku ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.

Predmetom skúmania ústavného súdu vymedzeným jeho uznesením sp. zn. IV. ÚS 112/08 z 26. marca 2008 je, či z hľadiska základného práva podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy možno pripustiť, aby konajúci súd vo veci nerozhodol o ďalšom trvaní väzby v období po podaní obžaloby, resp. od uplynutia predĺženej lehoty trvania väzby do preskúmania obžaloby, resp. do jej predbežného prerokovania.

Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že čl. 17 ods. 2 ústavy obsahuje pri väzbe také práva, ako je napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, a právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť v zákonom určených prípadoch podmienené zárukou (III. ÚS 7/00).

Z práva nebyť vo väzbe z iného ako zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu vyplýva priama spojitosť zákonného väzobného dôvodu s rozhodnutím sudcu alebo súdu nielen pri vzatí do väzby, ale aj počas jej trvania (III. ÚS 7/00).

Obvinený môže byť do väzby vzatý a v nej držaný len z tých zákonných dôvodov, ktoré sú uvedené vo výrokoch súdnych rozhodnutí (III. ÚS 7/00).

Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 187/07).

Okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo 7. februára 2008 vyslovil názor, že Trestný poriadok neukladá explicitne súdu po podaní obžaloby prokurátorom povinnosť rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby s nadväznosťou na dĺžku jej trvania v prípravnom konaní, a to v striktné špecifickej lehote. Ustanovenie § 76 ods. 5 Trestného poriadku bolo novelizované zákonom č. 650/2005 Z. z. o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v Európskej únii a o zmene a doplnení zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon, zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok a zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006, a preto súdy podľa názoru okresného súdu nerozhodujú o ďalšom trvaní väzby v pätnásťdňovej lehote po podaní obžaloby, a táto povinnosť podľa jeho názoru nevyplýva ani z ďalších ustanovení procesných predpisov.

Ústavný súd už judikoval (II. ÚS 55/98, III. ÚS 222/06), že záruky osobnej slobody jednotlivca sa v prípade väzby nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu, ale tieto záruky treba vnímať v širších súvislostiach. Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva okrem iného aj právo byť vo väzbe na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu, nadväzujúc na prvý odsek čl. 17 ústavy, podľa ktorého osobná sloboda sa zaručuje. Ústavný súd tým vyjadril význam tak osobnej slobody jednotlivca, ako aj úlohy súdov a sudcov pri napĺňaní ústavných záruk

osobnej slobody. Podľa ústavy zo všetkých orgánov sú to práve súdy, ktoré majú zodpovednosť za to, či v prípade osoby obvinenej z trestného činu bude proti nej vedené trestné konanie vo väzbe alebo na slobode. Na prevzatie tejto zodpovednosti ústava ustanovuje formu „rozhodnutia“, a tým dbá o to, aby väzba ako opatrenie, pozbavujúca osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu dotknutých orgánov (III. ÚS 222/06). Rovnako ústavný súd už judikoval, že základné práva a slobody podľa ústavy treba vykladať a uplatňovať v zmysle a v duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS 1/93, PL. ÚS 15/98) a že do rámca ústavných záruk práva na osobnú slobodu treba zahrnúť aj záruky poskytované čl. 5 dohovoru, tak ako ich vykladá a uplatňuje Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00).

Právny názor vyslovený okresným súdom, že absencia explicitnej zákonnej úpravy umožňuje súdu po rozhodnú dobu nekonať a nezakladá jeho zodpovednosť za nezákonné trvanie väzby, nie je konformný s obsahom ústavou garantovaných základných práv a slobôd, pretože nemôže byť dôvodom na držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte predtým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená (I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05, III. ÚS 271/06, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). V zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy, resp. čl. 5 ods. 1 dohovoru samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu, nie je postačujúca na splnenie zákonnosti väzby a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby (Stasaitis c. Litva z 21. marca 2002).

Z ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku vyplýva, že súdu plynie lehota väzby od podania obžaloby. Podľa pôvodného znenia tohto ustanovenia (ktoré síce nadobudlo platnosť, avšak ešte pred nadobudnutím účinnosti, teda pred 1. januárom 2006 bolo novelizované) bol súd povinný najneskôr do 15 dní od podania obžaloby rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby, ak o väzbe už nerozhodol podľa § 241 alebo § 243 Trestného poriadku. Treba povedať, že pôvodné znenie ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku dávalo všeobecným súdom presne časovo vymedzenú povinnosť rozhodnúť o ďalšom trvaní

väzby po podaní obžaloby. Takéto ustanovenie v podstate zodpovedalo už citovanej judikatúre ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva.

Podľa názoru ústavného súdu aj pri súčasnom znení ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku je povinnosťou všeobecného súdu rozhodnúť po podaní obžaloby o ďalšom trvaní väzby, a to najneskôr do uplynutia termínu posledného predĺženia väzby v prípravnom konaní. Bez takéhoto rozhodnutia totiž nemožno považovať väzbu za zákonnú, pretože táto sa nemôže zakladať iba na podaní obžaloby. Musí sa vždy opierať o rozhodnutie súdu (napr. I. ÚS 187/07).

V danom prípade u sťažovateľa začala plynúť väzba 20. septembra 2006 o 14.10 h. Uznesením sudcu okresného súdu pre prípravné konanie z 2. marca 2007 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 Tpo 1001/2007 z 15. marca 2007 bola lehota trvania väzby u sťažovateľa predĺžená do 20. júna 2007. Rozhodnutie súdu pre prípravné konanie môže na kratšiu dobu predstavovať titul väzby aj po podaní obžaloby, lebo ináč by nebolo reálne zabezpečiť kontinuitu väzby po podaní obžaloby (III. ÚS 322/05). V okolnostiach daného prípadu teda existoval titul väzby sťažovateľa do 20. júna 2007, a preto, ak mal byť sťažovateľ po tomto dni naďalej držaný vo väzbe, malo byť najneskôr 20. júna 2007 rozhodnuté, že väzba sťažovateľa naďalej trvá. Keďže sa tak nestalo, bolo obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa po 20. júni 2007 protiprávne.

Absencia formálneho rozhodnutia okresného súdu k 20. júnu 2007, na ktorý pripadol koniec predĺženej väzobnej lehoty ustanovenej na prípravné konanie, vo svojich dôsledkoch znamená, že na ďalšie trvanie väzby po 20. júni 2007 nebol právny titul, ktorý by zabezpečil jej legitímnosť a legálnosť. Ak sťažovateľ bol vo väzbe po tomto dátume bez toho, aby súd konajúci o obžalobe svojím rozhodnutím podľa § 242, resp. 244 ods. 5 Trestného poriadku založil jej súdny titul na ďalšie trvanie väzby, treba to považovať za nezákonný zásah do osobnej slobody jednotlivca, ktorý zakladá aj jej protiústavnosť, pretože je nevyhnutné dôsledne rešpektovať ústavnú požiadavku, aby sa väzba vždy opierala o rozhodnutie súdu.

Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

Na podporu uvedeného záveru ústavný súd poznamenáva, že aj krajský súd (vychádzajúc z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 187/07) v uznesení sp. zn. 7 Tos 14/08 z 13. mája 2008 (ktorým bol sťažovateľ o. i. prepustený z väzby na slobodu) konštatoval, že *„skúmajúc dôvodnosť trvania väzby u obvineného J. L. v zmysle § 79 ods. 2, 3 Tr. por., pri zistení, že do 20.6.2007, dokedy bola naposledy predĺžená lehota trvania väzby u obvineného J. L., v prípravnom konaní, nebolo rozhodnuté okresným súdom o ďalšom trvaní väzby, väzba obžalovaného... po 20. 6. 2007, vychádzajúc z nálezu ústavného súdu, nemala zákonný podklad“*. Z uvedeného dôvodu preto krajský súd zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 41/2007 zo 14. apríla 2008 v celom rozsahu a sťažovateľa prepustil podľa § 79 ods. 2 a 3 Trestného poriadku s poukazom na uplynutie lehoty väzby k 20. júnu 2007 ihneď na slobodu.

Sťažovateľ ďalej žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu prepustiť ho neodkladne z väzby na slobodu. Keďže sťažovateľ bol medzičasom uznesením krajského súdu z 13. mája 2008 prepustený z väzby na slobodu, stala sa táto požiadavka sťažovateľa právne irelevantnou a nebolo jej možné vyhovieť (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd rovnako nevyhovел sťažovateľovej požiadavke o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 300 000 Sk (9 958,18 €). Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade neprichádza priznanie finančného zadosťučinenia do úvahy, a to z toho dôvodu, že v konkrétnych okolnostiach tejto veci považoval už samotné vyslovenie porušenia jeho označených základných práv za primeranú satisfakciu pre sťažovateľa (bod 3 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. I. Č. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch

podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 591,58 € (17 822 Sk). Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 98,59 € (2 970 Sk), t. j. spolu 197,18 € (5 940 Sk), čo spolu s režijným paušálom 2 x 5,91 € (178 Sk) (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 209 € (6 296 Sk).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 2009